

Duitsland en Turkije op verzoeningskoers

[Achtergrond](#) - 25 september 2018 - Auteur: Lynn Stroo

Meer dan tien keer bezocht de Turkse president Recep Tayyip Erdoğan Duitsland de afgelopen 15 jaar, maar vrijdag is hij voor zijn eerste officiële staatsbezoek in Berlijn. Het is een poging om de relatie tussen beide landen te verbeteren, die de afgelopen jaren tot onder het vriespunt daalde. Een warm onthaal staat hem niet te wachten.

“Merkel, je gebruikt nazi-methoden”, zei Erdogan anderhalf jaar geleden nog. Hij was woedend over het Duitse verbod voor Turkse ministers om in Duitsland campagne te voeren voor een Turks grondwetreferendum. “Ik kom naar Duitsland en als jullie mij het spreken onmogelijk maken, organiseer ik een opstand”, dreigde hij. Kanselier Merkel noemde de [nazi-vergelijking](#) “onaanvaardbaar”. Niet veel later verbood de Duitse regering Erdogan Duitse Turken toe te spreken tijdens de G20-top in Hamburg. De ruzie was een dieptepunt in de Duits-Turkse relatie.

Inmiddels staan de zaken er heel anders voor. Op uitnodiging van bondspresident Frank-Walter Steinmeier (SPD) komt Erdogan, die donderdag al in Duitsland arriveert, naar Berlijn voor een officieel staatsbezoek van twee dagen. Zoals het protocol voorschrijft wordt Erdogan ontvangen met een militaire erehaag en krijgt hij een staatsbanket aangeboden op Schloss Bellevue, Steinmeiers ambtswoning. Ook staan er twee ontmoetingen met bondskanselier Angela Merkel (CDU) op het programma, al heeft ze laten weten [niet aan te schuiven](#) bij het staatsbanket. Erdogan sprak begin deze week verzoenende woorden. Hij wil “de spanningen van de afgelopen tijd volledig achter zich laten”.

Turkije-deal en handel

Het bezoek heeft een duidelijk doel: de relatie normaliseren. Turkije en Duitsland hebben elkaar nodig. Voor Duitsland is het van belang dat de Turkije-deal standhoudt. In maart 2016 spraken Turkije en de EU af dat Turkije Syrische vluchtelingen terugneemt uit de EU en de Turkse grenzen beter bewaakt. In ruil daarvoor krijgt het land miljarden euro's steun. Inmiddels zijn er drie miljoen Syrische vluchtelingen in Turkije en de EU wil voorkomen dat deze mensen niet doorreizen naar Europa.

Turkije wil vooral de economische banden met Duitsland aanhalen. Het land kampt met een financiële crisis en is verwickeld in een handelsconflict met de Verenigde Staten. Veel Turken hopen dat toenadering tot Duitsland en de EU hen uit de crisis kan helpen, en dat visumvrij reizen in Europa, zoals ook afgesproken in de Turkije-deal, eindelijk werkelijkheid wordt.

Erdogan: 'Ik wil de spanningen van afgelopen tijd volledig achter mij laten'

Duitsland en Turkije zoeken al langer toenadering tot elkaar. Begin dit jaar bracht de Turkse minister van Buitenlandse Zaken Mevlut Cavusoglu een bezoek aan zijn toenmalige Duitse collega Sigmar Gabriel (SPD) in Berlijn. Hij zei dat Turkije een nieuwe start wilde in de betrekkingen met Duitsland en hij beloofde zijn best te doen om het proces tegen de Duits-Turkse journalist Deniz Yücel te bespoedigen. Yücel was een van de 30 Duitse staatsburgers die de afgelopen jaren om politieke redenen in Turkije gevangen zijn genomen. Het leidde tot grote ophef in Duitsland. Veel van die gevangenen, ook Yücel, kwamen na Cavusoglus bezoek inderdaad vrij.

Duitse gevangenen

Ondanks de verzoenende geluiden zal het normaliseren van de relaties niet eenvoudig worden. Al jaren staan Duitsland en Turkije op zeer gespannen voet met elkaar. Het leidde tot verschillende aanvaringen, zoals de affaire rondom de Duitse komiek [Jan Böhmermann](#). Die beledigde president Erdogan in maart 2016 in zijn satirische tv-programma. Het werd een grote diplomatieke rel waar ook Merkel zich in mengde. Na de mislukte coup poging in Turkije in juli 2016 verslechterde de relatie nog verder. Duitsland verleende politiek asiel aan gevluchte Turkse militairen en diplomaten. Dat was tegen het zere been van Turkije, die deze mensen juist wilde vervolgen.

Nog steeds zitten zeven Duitsers gevangen in Turkije. De Duitse minister van Buitenlandse Zaken Heiko Maas (SPD) was begin september in Ankara voor zijn eerste ontmoeting met Cavusoglu en [noemde de vrijlating van de zeven Duitse gevangenen een voorwaarde](#) voor een verzoening tussen Duitsland en Turkije. Na afloop van de ontmoeting zei zijn Turkse collega Cavusoglu dat er “bij normalisering geen sprake kan zijn van voorwaarden stellen of afdingen.” Over het lot van de gevangenen gaf hij geen uitsluitsel.

Peter Altmaier: 'Turkije is een Navo-bondgenoot en een veilige haven voor Syrische vluchtelingen'

Bij thuiskomst concludeerde Maas dat er nog “veel werk te doen is”, maar dat

beide landen vanuit strategisch oogpunt erbij gebaat zijn de betrekkingen te verbeteren. Turkije is meer dan een gewone buurman, zei hij, iets wat ook de Duitse minister van Economie Peter Altmaier (CDU) vorige maand tijdens een lezing in Den Haag benadrukte: "Turkije is een Navo-bondgenoot en het is een veilige haven voor vluchtelingen. Europa is gebaat bij een stabiel Turkije". Bovendien is Turkije een belangrijke speler in de oorlog in buurland Syrië. Duitsland en Turkije willen allebei een humanitaire catastrofe voorkomen in de provincie Idlib, zo'n 30 kilometer van de Turkse grens, zodat niet nog meer Syrische vluchtelingen naar Turkije komen.

Niet alleen strategische, ook economische belangen spelen voor Duitsland een rol bij het verbeteren van de betrekkingen. Na het staatsbezoek van Erdogan aan Berlijn gaat Altmaier met een handelsdelegatie naar Turkije.

'Erdogan not welcome'

Dat Duitsland toenadering zoekt tot Turkije valt niet bij iedereen in goede aarde. Merkel is vaak verweten dat ze zich vanwege de Turkije-deal laat chanteren door Erdogan. Afgelopen weekend werd er in een aantal grote Duitse steden gedemonstreerd tegen het staatsbezoek. Aankomende zaterdag staat weer een groot protest gepland in Berlijn, onder het motto 'Erdogan not welcome'. Een reeks Duitse politici uit de oppositie heeft laten weten niet bij het staatsbanket aanwezig te zijn.

De kritiek op het bezoek is begrijpelijk, zegt minister Maas. Maar hij vindt het belangrijk om juist met 'moeilijke partners' over lastige zaken te spreken. Normalisering van de relatie is volgens Maas ook van groot belang voor de ruim drie miljoen Duitsers met Turkse wortels, want een slechte relatie met Turkije heeft zijn weerklink in Duitsland. Net als in Nederland is de 'lange arm van Ankara' in Duitsland onderwerp van debat. [Uit een studie bleek deze zomer](#) dat Turkse Duitsers zich meer verbonden voelen met hun vaderland dan met Duitsland. Bij het Turkse grondwetsreferendum vorig jaar stemde bijna tweederde van de Turken in Duitsland voor meer macht voor Erdogan.

Geen grote toespraak

Erdogan wil Duitse Turken mobiliseren zodat ze de Turkse belangen blijven dienen, [schrijft Die Welt deze week](#). In de aanloop naar het staatsbezoek van Erdogan werd daarom gespeculeerd of hij een grote toespraak voor hen zou houden, zoals hij ook in 2014 en 2015 deed. Het zal een opluchting voor de Duitse regering zijn geweest toen de Turkse ambassade vorige week meldde dat Erdogan na het officiële bezoek naar Keulen reist om een moskee te openen, maar verder afziet van een groot optreden. Dat is dan wellicht weer een tactische zet van de

Turkse president in zijn charmeoffensief.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/28141/duitsland-en-turkije-op-verzoeningskoers>